

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING NOTINCH OILALAR BILAN ISHLASH FAOLIYATIDAGI KAMCHILIKLAR

Abdullayev Shaxriyor Baxtiyor o'g'li

IIV Akademiyasi 3-kurs kursanti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Profilaktika inspektorining notinch oilalar bilan ishlash faoliyatidagi kamchiliklar turli sabablari, Inspektorlarni oilaviy muammolarni hal qilish bilan shug'ullanadigan mutaxassislar bilan hamkorligi, Oilaviy muammolarni hal qilish jarayonini doimiy ravishda kuzatish va baholash kabi masalalar boradi fikr yuritiladi.*

Kalit soʻzlar: *inspektor, mutaxassis, jarayon, faoliyat, mahalla, idora, vakil, sabab, kamchilik, tafsiya, muammo.*

Har bir mahallada profilaktika inspektori lavozimini jamlanishi hamda uning mahalla raisining o'rinbosari bo'lib xizmat qilishi, xuddagi kriminogen vaziyatni barqarorlashtirishda, eng muhimi ichki ishlar idoralarining mahalladagi vakili sifatida emas, aksincha mahallaning ichki ishlar idoralaridagi vakili sifatida faoliyat yuritishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Profilaktika inspektorining notinch oilalar bilan ishlash faoliyatidagi kamchiliklar turli sabablarga ko'ra uchraydi va ularni bartaraf etish muhimdir. Quyida eng keng tarqalgan kamchiliklar va ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan:

1. Oilaviy muammolarni aniqlash va baholashda kamchiliklar:

- **Kam ta'lim va tajriba:** Ba'zi profilaktika inspektorlari oilaviy muammolarni aniqlash va ularning jiddiyligini baholash uchun etarli ta'lim va tajribaga ega emaslar.
- **Oilaviy muammolarni faqat yuzaki ko'rish:** Inspektorlar ko'pincha oilaviy muammolarni faqat yuzaki ko'rib, chuqur sabablarni va oila a'zolarining ichki his-tuyg'ularini tushunishga harakat qilmasliklari mumkin.
- **Shaxsiy yondashuvning yo'qligi:** Barcha oilaviy muammolarni bir xil shablon bo'yicha ko'rish va barcha oilalarga bir xil yondashuvni qo'llash.

Tavsiyalar:

- **Maxsus ta'lim dasturlari:** Oilaviy muammolarni aniqlash, baholash va ularga yondashish bo'yicha maxsus ta'lim dasturlarini joriy etish.
  - **Amaliy tajriba:** Inspektorlarni oilaviy muammolarni hal qilish bilan shug'ullanadigan mutaxassislar bilan hamkorlik qilishga, amaliy tajriba to'plashga undash.
  - **Shaxsiy yondashuv:** Har bir oilaga o'ziga xos yondashuvni qo'llash, oila a'zolarining shaxsiy xususiyatlarini, muammolarining sabablarini hisobga olish.
2. Oilaviy muammolarni hal qilishda samaradorlikning yo'qligi:
- **Samarali aloqa o'rnatishda qiyinchiliklar:** Inspektorlar oila a'zolari bilan ishonchli aloqa o'rnatishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin, ularni tinglash va ularning muammolarini tushunishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.

- Oila a'zolari bilan ishlashda etarli ko'nikmalarning yo'qligi: Oila a'zolari bilan samarali muloqot qilish, ularning his-tuyg'ularini tushunish va ularga yordam berishda etarli ko'nikmalarga ega bo'lmaslik.

- Yordam va resurslarni etarli darajada ta'minlashda qiyinchiliklar: Inspektorlar oila a'zolariga zarur yordam va resurslarni etarli darajada ta'minlashda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.

Tavsiyalar:

- Aloqa o'rnatish usullarini o'rganish: Inspektorlarga samarali aloqa o'rnatish usullarini, oila a'zolarini tinglash va ularning muammolarini tushunishni o'rgatish.

- Psixologik yordam: Oilaviy muammolarni hal qilishda psixologik yordam zarurligini ta'kidlash, inspektorlarga psixologlar bilan hamkorlik qilish imkoniyatini yaratish.

- Resurslarni ta'minlash: Inspektorlarga oila a'zolariga zarur bo'lgan yordam va resurslarni ta'minlash uchun kerakli ma'lumotlarni berish, ularga murojaat qilishi mumkin bo'lgan tashkilotlar va xizmatlar haqida ma'lumot berish.

3. Oilaviy muammolarni hal qilishda tizimli yondashuvning yo'qligi:

- Oilaviy muammolarni izolyatsiyalangan holat sifatida ko'rish: Inspektorlar oilaviy muammolarni izolyatsiyalangan holat sifatida ko'rib, ularning ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa omillar bilan bog'liqligini hisobga olmasliklari mumkin.

- Boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikning yo'qligi: Oilaviy muammolarni hal qilishda boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qilmaslik, ularning imkoniyatlaridan foydalanmaslik.

- Doimiy monitoring va baholashning yo'qligi: Oilaviy muammolarni hal qilish jarayonini doimiy ravishda kuzatish va baholash, natijalarni tahlil qilish.

Tavsiyalar:

- Tizimli yondashuv: Inspektorlarni oilaviy muammolarni hal qilishda tizimli yondashuvni qo'llashga, ularning sabablarini tahlil qilishga va oila a'zolariga ko'p tomonlama yordam berishga undash.

- Hamkorlik: Inspektorlarni boshqa tashkilotlar (masalan, ijtimoiy himoya xizmati, ta'lim muassasalari, tibbiyot muassasalari) bilan hamkorlik qilishga, ularning resurslaridan foydalanishga rag'batlantirish.

- Monitoring va baholash: Oilaviy muammolarni hal qilish jarayonini doimiy ravishda kuzatish va baholash, samaradorligini oshirish uchun choralar ko'rish.

Profilaktika inspektorlarining notinch oilalar bilan ishlash faoliyatini yaxshilash oilaviy muammolarni hal qilish, oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash va jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jinoyatlarni tergov qilish metodikasi. Toshkent-2017. O'zbekiston Respublikasi IIV akademiyasi. 184-b. Maruzalar kursi.
2. Kriminalistika darslik. Toshkent-2018. Mualliflar jamoasi.
3. Uyushgan guruhlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarni kvalifikatsiya qilish. I.A.Sottiyev. O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Akademiyasi. Toshkent-2012.
4. jinoiy sud jarayonlarida transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashning samarali usullari. Bryus g. oh.
5. Meretukov G.M. "Uyushgan jinoiy guruhlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarni tergov qilish bo'yicha sud-tibbiy yordam".